

**Ethica Amoris, Sive Theologia Sanctorum, Magni
Præsertim Augustini, Et Thomæ Aquinatis**

Circa Universam Amoris & Morum Doctrinam, Adversus Novitias Opiniones
Strenuè propugnata, Et In Materiis Principaliter Hodie Controversis
Fundamentaliter discussa

De Externis Regulis Amoris Et Morum, Legibus Utique, ac Præceptis
Virtutum Theologicarum, & Cardinalium, necnon Decalogi & Ecclesiae -
Libros Vndecim Complectens

Henricus, de Sancto Ignatio

Leodii, 1709

Caput VI. Pastoris erga oves sibi sommissas obligatio.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73203](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73203)

eam. Et S. Teresa vitæ suæ c. 2. vehementer inculcat periculum imminens teneræ ætati, per consortia mala: quomoddò per illa mundanus imbibatur spiritus, & vanus, & inde ad peccata alia deveniatur. Additque quòd nunquam credidisset, quantum nociva sint, nisi experimento didicisset. Conqueritur namque quòd parentes sui non magis solliciti fuerint, ne conversaretur cum illis, eo prætextu, quòd illi focii & sociæ de parentela sua essent.

57 Maximè culpandi parentes, filiis & filiabus suis permittentes consortia diversæ sexûs. Quia in illis castitatem etiam puerorum periclitari norunt, qui eorum confessionibus audiendis versati sunt. Propterea, ut D. Hieronymus ait in epist. ad Gaudentium, *sexus feminæ, sexui suo jungatur; nesciat puella, imò timeat cum pueris ludere.* Concilium quoque Cameracense anni 1565. tit. de Scholis c. 2. jubet, ut, quantum fieri possit, *in scholis puerilibus, puella separentur à pueris.*

58 3. deploranda rursus est cæcitas parentum, filiabus suis permittentium lectionem Romannorum, ut vocant, vel frequentationem spectaculorum minus honestorum, sicut & filiis libertatem frequentationis popinarum: cum pessima in popinis consortia inveniuntur, perque excessum in potu, jacturamque pecuniæ ac temporis (quo nihil pretiosius) sicut & per peccata alia, Deus ibi frequenter offendatur. Denique dum filii à tenera ætate popinarum frequentationem discunt, vix unquam postea dediscunt. Quanta verò mala per Romannorum lectionem proveniant, S. Teresa se per experimentum didicisse testatur in vita sua. Per eam certè mundi spiritus imbibitur, amor obscænis sensim sine sensu inspiratur, devotionis spiritus extinguitur.

59 Nec minùs lugenda est inconsideratio eorum, qui cum prolibus suis inspirare deberent mundi contemptum, econtrà inspirant mundi amorem, divitiarumque, honorum, & cæterarum vanitatum æstimationem, proponendo v. g. filiis studium, tamquam medium ad divitias, & dignitates acquirendas; vel pretiosas vestes, velut magnificum quidpiam. Qua de re Augustinus l. de disciplina Christiana c. 2. *Christiani parentes (inquit) cum ad scholam filios mittunt, dicunt illis: Discite bonas litteras. Quare? ut sis homo, id est, ut sis eminens inter homines. At nemo illis dicit, ut habeatis unde legere possitis Codices Dominicos.* Sanctus quoque Chrysostomus l. 3. advers. vituperat. vit. Monast. sic loquitur: *Audias patres, cum liberos suos ad studia litterarum hortantur, hujusmodi verba illis jugiter insurrare; ille humilis, humilique loco natus, quia dicendi facultatem consecutus est, summus Magistratus, maxima Imperia administravit, opes acquisivit ingentes... istos illis virulentissimos amores inserentes, pecuniarum scilicet, & que longè perniciosior est, levissima atque inanis gloria. Horum verò cum seorsum quilibet cuncta pervertere vi sua sufficiat, quid tandem ambo facturi existimantur, si simul cœant;*

sicque in juvenis animum molliissimum ac tenerissimum irruant? Nonne velut torrentes quidam conjuncti, bona simul omnia corrumpunt ac perimunt?

Parè reprehensione dignus est modus, quo se gerunt pater vel mater in secundis nuptiis, respectu prolum primi thori, sic utique quasi obliviscerentur à se genitas proles istas, & quasi sic se gerere deberent, ut obliito priore, unicè complacent conjugi secundarum nuptiarum. Quod profus inordinatum est. Neque enim per posteriores nuptias tollitur obligatio ipsorum, respectu prolum primi thori: cum per eas non amittant qualitatem patris vel matris erga eas. Meminerint ergo Deo magis placendum, quàm novo conjugi, vitricoque, vel novercæ incumbere obligationem habendi curam prolum primi thori: cum ideò pater & mater ab iis appellentur. Denique meminerint sese graviter peccare, dum, ob secundarum nuptiarum societatem, prolum primi thori educationem negligunt. Hoc enim contra naturam esse, probant Basilius Homil. 9. in Hexaëmeron, & Ambrosius l. 6. in Hexaëmeron c. 4. *Natura (inquit) hoc vel ipsi bestis insundit, ut catulos proprios amet, fetus suos diligant. Nesciunt illa odia novercalæ, nec mutato concubitu parentes à sobole depravari, neque noverrunt proferre filios posterioris copulæ, superioris autem negligere... Nesciunt charitatis differentiam, odiorum inceniva, offensorum discrimina... Quid dicit homo, qui mandatum negligit, naturam obliterat? ... pater abdicat filium... facit irritum esse quod genuit, &c.* Unde L. hac edita l. Cod. de secundis nuptiis, sancitum est, quòd nec pater, nec mater, liberos habens ex prioris conjugio, possit in gratiam filiorum, ex secundo thoro susceptorum, quiddam amplius elargiri, sive per donationem, aliamvè inter vivos dispositionem, sive per testamentum, codicillum, aut quamvis aliam ultimæ voluntatis dispositionem, quàm genitis ex prioris matrimonio. Quod & in Gallia servatur, ob Constitutionem Francisci I. editam anno 1560.

Alium insuper defectum redarguunt Basilius loco citato, & S. Gregorius ad interrogationes Augustini, Anglorum Apostoli, cap. 20. Matrum utique, quæ proles suas non lactant, dum possent; sed lactandas tradunt nutricibus. Ex quo sæpè fit, quòd infans vel non vivat, vel debilior fiat, vel etiam utcum lacte pravas hauriat qualitates earum, à quibus lactatur, ita ut ad eas propendeat passiones, iræ, melancholiæ, &c. ad quas nutritia propendet; fit denique quòd minor sit inter matrem & prolem amicitia, quàm foret, si prolem ipsa lactaret. Aliud est, dum necessitas cogit nutritiam assumere, dummodò mater anitatur, ut assumatur proba, & indolis bonæ.

CAPUT VI.

Pastoris erga oves sibi commissas obligationes.

Debent Pastores gregem suum pascere, juxta illud Joan. 21. *Simon Joanni a-*

mas me? pasce oves meas. Debet (inquam) gregem pascere exemplo conversationis, verbo prædicationis, fructu orationis, ut S. Bernardus ait tr. in Evangel. *Ecce nos reliquimus omnia.*

Primo itaque gregem pascere debent exemplo conversationis, imitatores facti Pastoris Pastorum Jesu Christi, qui cepit facere & docere. Unde 1. Timoth. 4. Apostolus dicit: *Exemplum esto fidelium in verbo, in conversatione, in charitate, in fide, in castitate.* Et ad Tit. 2. *Circa omnes teipsum honorum operum prabe exemplum.* Solet enim grex sequi exemplum Pastoris sui, sive in bonis, sive in malis. Unde qui in conspectu populi male vivit, quantum in illo est, cum, a quo attenditur, occidit, ait Augustinus serm. 46. aliàs 165. de tempore Pastorum loquens.

63. Secundo gregem suum, seu potius Christi, pascere debent verbo prædicationis: scriptum est enim Ezech. 33. *Fili hominis, speculatorem dedi te domui Israel: audiens ergo ex ore meo sermonem, annuntiabis eis ex me. Si me dicente ad impium: Impie morte morieris; non fueris locutus, ut se custodiat impius a via sua: ipse impius in iniquitate sua morietur; sanguinem autem ejus de manu tua requiram. Si autem annuntians te ad impium, ut a viis suis converteretur, non fuerit conversus a via sua: ipse in iniquitate sua morietur: porro tu animam tuam liberasti.* Quod de Pastoribus etiam novi Testamenti intelligi debere, constat ex eo quod & ipsi de animabus sibi commissis rationem sint reddituri: & ideo in adimplendo officii sui munere vigilare debent, juxta illud Apostoli Hebr. 13. *Ipsi enim pervigilant, quasi rationem pro animabus vestris redduri.*

64. Unde sequitur apud Ezechiel. c. 34. *Va pastoribus Israel, qui pascebant semetipsos. Nonne greges à pastoribus pascentur? Lac comedebatis... gregem autem meum non pascebatis. Quod infirmum fuit non consolastis, & quod ægrotum non sanastis, quod confractum est non alligastis, & quod abjectum est non reduxistis, & quod perierat non quaesistis... & dispersa sunt oves meae, eò quod non esset pastor: & facta sunt in devorationem omnium bestiarum agris... Propterea pastores audite verbum Domini. Hæc dicit Dominus Deus: Ecce ego ipse super pastores requiram gregem meum de manu eorum, &c.*

65. Quinam Pastores pascunt semetipsos? qui in pastoratu honorem suum, & temporalia quaerunt commoda, non commoda spiritualia ovium, ut faciunt qui ipsi non subministrant prædicationis & catechisticæ instructionis verbum.

Illi verò Pastores, quod infirmum est non consolidant, qui ad tentationes viriliter sustinendas, & adversa pro Christi amore toleranda, infirmam plebem verbo Dei non disponunt, nec confirmant. Illi etiam quod ægrotum est non sanant, qui animabus cupiditatum suarum morbo laborantibus salubria ex divinis Scripturis pharmaca non applicant. Nec tamen quod ægrotum est Pastores curare debent solà divini verbi prædicatione, sed

& sollicità Sacramentorum administratione. Quem in finem in D.æcesibus vel Parochiis suis residere tenentur, & ab iis raro abesse. Illi denique quod abjectum est non reducant, & quod perierat non quaerunt, uti reducere & quaerere tenentur, qui à fide errantes, vel à via justitiæ aberrantes, ad fidem Catholicam, vel ad meliorem vitam reducere modis omnibus non fatagunt, prædicatione, familiari instructione, vel exhortatione, obsecratione, increpatione, censuris (si earum habeant potestatem) doctrinâ, & patientiâ, juxta illud Apostoli 2. Timoth. 4. *Prædica verbum, in-sta opportunè, importunè, argue, obsecra, increpa, in omni patientiâ & doctrinâ.*

Unde Gregorius homil. 11. in Ezech. Im- 66 pio (inquit) mors debetur, sed ei à speculatore via vita nuntianda est, & ejus impietas increpanda. Si verò speculator taceat, ipse impius in iniquitate sua morietur... sed sanguinem ejus Dominus de manu speculatoris requirit: quia ipse hunc occidit, qui cum tacendo mortis prodidit (si enim non pavisti, occidisti, dicit Ambrosius.) In quibus... pensandum est, quantum sibi connexa sunt peccata speculatorum, atque p. apostolorum: quia ubi speculator ex sua culpa morietur, ibi is qui præest, quoniam tacuit, reus mortis tenetur. O quam liber a commissorum sibi sanguine fuerat Prædicator egregius, qui dicebat: "Mundus sum à sanguine omnium. Non enim subterfugi quominus annuntiare omne consilium Dei vobis?" "Si enim non annuntiasset, mundus à sanguine non esset. In qua voce nos convenimur, nos constringimur, nos rei ostendimur, qui Sacerdotes vocamur, qui super ea mala, quæ propria habemus, alienas quoque mortes addimus: quia nos occidimus, quos ad mortem ire quotidie tepidi & tacentes videmus.

Nec excusent se timidi Pastores, dicentes, 67 se Parochianorum vitia non amare, imò odifere; sed vocem suam propterea non audiri, quod Jansenistæ audiant, vel Rigoristæ. Et ideo te tacere, juxta illud: *Ubi non est auditus, ne offendas sermonem.* Quia eo non obstante jubet Dominus ut prædicent, arguant, obsecrent, increpent, instent opportunè, importunè, in omni patientiâ & doctrinâ, uti docet Apostolus, cumque Apostolo Augustinus serm. 46. de Pastoribus c. 7. *Contumaces (inquit) sunt oves; quia quaruntur errantes; alienas se à nobis dicunt errore suo, & perditione suâ. Quid nos vultis? Quis nos queritis? Quasi non ipsa causa sit, quare eas velimus, & quare querimus, quia errant, & pereunt. Si in errore, inquit, sum, si in interitum, quid me vis? quid me queris? Quia in errore es, revocare volo; quia peristi, invenire volo. Sic volo errare, sic volo perire. Sic vis errare? sic vis perire? Quanto melius ego nolo. Propterea audeo dicere, importunus sum. Audio enim dicentem Apostolum: "Prædica verbum, in-sta opportunè, importunè." Opportunè nique volentibus, importunè nolentibus. In vis errare, in*

vis perire. Ego nolo. Non vult postremo ille, qui me terret. Si voluero, vide quid dicat, vide quid increpet: „ quod errabat, non revocastis; & quod periit, non inquistis. Revocabo errantem, requiram perditum, velis, nolis, id agam. Et si me inquentem laudent vepres sylvarum, per omnia angusta me coarctabo; omnes sepes excutiam; quantum mihi virium Dominus donat, omnia peragrabo. Revocabo errantem, requiram pereuntem. Si me pati non vis, noli errare, noli perire.

68 Idem diebus saltem Dominicis, & Festis solemnibus, Parochi per se, vel per alios (si legitime impediti fuerint) plebes sibi commissas, pro sua & earum capacitate pascere salutaribus verbis jubentur per Tridentinum

68 sess. 5. de reform. c. 2. docendo utique quae scire omnibus necessarium est ad salutem, annuntiandoque eis, cum brevitate & facilitate sermonis, vitia quae eos declinare, & virtutes, quae sectari oporteat, ut poenam aeternam evadant, & caelestem gloriam consequi valeant....

Ne illud impleatur: „ Parvuli petierunt panem, & non erat qui frangeret eis. „ Catecheses etiam Dominicis aliisque Festis, in singulis Parochialibus Ecclesiis haberi iussit eadem Tridentina Synodus.

69 Ut fructuosa verò sit praedicationis, & instructio Pastorum, tertio gregem suum pascere debent fructu orationis, imitatores facti Apostolorum, qui ministerio verbi jungebant orationem. Act. 6. Nos orationi & ministerio verbi instantes erimus. Nam quia neque qui plantat est aliquid, neque qui rigat, sed qui incrementum dat Deus, Pastor (inquit Augustinus l. 4. de doctr. christ. c. 15.) sit orator antequam dicitur; & antequam exerat proferentem linguam, ad Deum levet animam sitientem, ut eructet quod biberit, vel quod Deus impleverit fundat.

CAPUT VII.

Patrum & matrum-familias erga servos & ancillas obligationes.

70 PRIMO, patresfamilias cum Episcopis vel Pastoribus comparans Augustinus in Psal. 50. Quomodo (inquit) ad nos pertinet in Ecclesia loqui vobis; sic ad vos pertinet in domibus vestris agere, ut bonam rationem reddatis de his, qui vobis sunt subditi. Ipsos proinde considerare debent tamquam curae suae commissos, non solum ut ipsis alimenta ad vitam necessaria tribuantur, sed & ut ab ipsis ad salutem necessaria non omitterentur.

71 Per consequens sollicitus esse debet paterfamilias, ut tum bonorum operum exemplo, tum crebris exhortationibus servos & ancillas, caeterosque domesticos, ad pie & christianè vivendum excitent, & ut nemo de familia sit, qui fidei Christianae rudimentis instructus non sit, atque ut statutà horà, manè & vesperi, tota familia certo loco congregata, Deum oret, frequenter ad Poenitentiae & Eucharistiae Sacramentum accedat, universa e-

tiam familia, si fieri potest, quotidie Missam audiat, nec eam unquam Dominicis ac Festis omittat, nec diebus illis operibus servilibus vacet, ut vigiliis quoque & caetera jejunia ecclesiastica servet, ubi iusta necessitas non excusat.

2º. pati non debet in familia esse quemquam, qui blasphemus sit, qui perjurus, qui corruptis moribus, qui obscenè quidquam vel loquatur, vel agat, qui aleis ludat, qui denique caeteris turpis vita exemplum praebeat. Verba sunt Concilii Mediolanensis III. sub sancto Carolo Borromæo tit. de his quae ad Matrim. Sacram. pertinent. Et idem dum aliquem ex servis vel ancillis talem deprehenderit familiae suae esse scandalo, si monitus non desistat, solutus stipendiis, è familia ejicere debet. Aliàs graviter peccaturus.

3º. famulos & ancillas nunquam mercede fraudare, nec eam apud se retinere debet: cum hoc sit contra praeceptum Domini Levit. 19. Non morabitur opus mercenarii tui apud te usque mane.

4º. debet ipsis aegrotantibus subvenire, 74 ipsorumque curam gerere, Centurionis exemplo, qui ad Jesum pro servi sui valetudine supplicem accessit. Est namque nimis inhumanum, ipsos morbo afflictos negligere: cum ne sua quidem jumenta & pecora morbis afflictis negligant. Novit quippe justus jumentorum suorum animas; viscera autem impiorum crudelia. Prov. 12. Unde licet aliquo casu possint ipsos ad xenodochia mittere, dum in iis magna ipsorum cura habetur: ut plurimum tamen id satis humanum non est; sæpe enim ex hoc affliguntur famuli, vel ancillae, considerantes quod tam cito à dominis deserantur, & ad xenodochia deportentur; quod quia ipsis parum honorificum videtur, idem affliguntur; quam afflictionem domini & dominae non debent contemnere, nec facile permittere, ut famuli sui & familiae occupent in xenodochiis loca, quae aliàs occupata fuissent ab aliis miseris, & magis indigentibus.

5º. famulos & famulas cortipere debet, 75 dum Deum offendunt; imò & castigare, dum delicti gravitas exigit. Correctionem tamen mansuetudine temperando, minaque remittendo, juxta illud Ephes. 6. Et vos domini eadem facite illis, minas remittentes, scientes quia & illorum, & vester Dominus est in caelis, & personarum acceptio non est apud eum.

Ex quo patet, quod cum servis & ancillis 76 pater & materfamilias non debent durè & impiosè agere, nisi contumaces fuerint; sed mansuetè ac modestè, considerantes id quod proximè dixit Apostolus. Unde Augustinus l. 19. de Civit. Dei c. 14. In domo justis, viventis ex fide, & adhuc ab illa caelesti civitate peregrinantis, etiam qui imperant, serviunt eis quibus videntur imperare. Neque enim dominandi cupiditate imperant, sed officio consulendi; non principandis superbià, sed providendis misericordià. Et c. 16. Etiam si habuerint ser-